

PŘÍPRAVA A VEDENÍ TURISTICKÉ AKCE

Zpracoval TOM 19029 Klub lesní moudrosti, Roudnice nad Labem, Jitka Floriánová

1. Úvodní slovo

Pro zdárný průběh turistické akce, dosažení vytyčených cílů a spokojenost všech zúčastněných je nutné podrobné naplánování a pečlivá příprava celé akce. Při přípravě je třeba vzít v úvahu hned několik faktorů, jistě se liší příprava jednodenní akce od vícedenních, stejně jako příprava akce pořádané vlastním oddílem od akcí pořádaných oddíly jinými a akce pořádaná výhradně pro děti od akce pro dospělé či pro všechny věkové kategorie. Vždy je však třeba myslet na základní fakta, jako jsou plánovaná délka trasy, a to zejména vzhledem ke věku zúčastněných, pomůcky, které budou třeba, zajištění ubytování a zdravotnické péče, dopravní spojení, a to včetně alternativních variant, finance. Také musíme vědět, kolik vedoucích nebo případně vedoucích a instruktorů budeme potřebovat a máme-li je k dispozici.

2. Propagace

Při přípravě každé akce, kterou sami pořádáme, je třeba kromě všeho, co bude potřebné přímo v jejím vlastním průběhu, zajistit také její propagaci. Ať už se jedná o akci jakéhokoliv rozsahu, měla by se skupina, pro kterou akci pořádáme, dozvědět název akce, čas a místo konání, její cenu a poté podrobnější informace jako například potřebné vybavení, náročnost, kontakt na vedoucího akce. Pokud se jedná o akci interní, to jest pořádanou jen pro členy oddílu, stačí uvědomit právě je. V tomto případě lze využít oddílového časopisu, internetových stránek oddílu nebo jen informačních letáků rozdaných na oddílové schůzce. Při propagaci akce pro širokou veřejnost pak lze využít stejných způsobů, je ale třeba rozšířit je navíc o další cesty, jak veřejnost uvědomit. Pak můžeme napsat do místních novin, spolkového časopisu, případně také vylepit plakáty, rozdávat letáky, anebo vyhlásit informace v místním rozhlasu. Vždy je třeba zvážit své možnosti (zejména finanční náročnost každého způsobu) a také se zamyslet, jak velká a rozšířená propagace bude zapotřebí.

3. Trasa

Nyní se zaměříme na základní kámen turistické akce, to jest trasu a její cíl/e. Hned na úvod se musíme zamyslet, pro jakou věkovou kategorii je akce pořádána, a to nejen vzhledem k tomu, kolik kilometrů bude třeba urazit, ale také jak bude cesta náročná, jaké překážky a převýšení bude nutné překonat a co všechno si účastníci budou muset sami nést. Také je třeba rozhodnout, zdali bude celá trasa absolvována v jednom dni, nebo bude-li rozvržena do několika dní. V této fázi nám bude největším pomocníkem jistě mapa a také různé brožury či internetové stránky s popisem zajímavých turistických cílů. Od cesty nejsou ani bližší informace o nich, jelikož je pak můžeme dále předkládat účastníkům akce. Stále je třeba mít na paměti výše zmíněné faktory, jako například a zároveň především věk účastníků a tedy jejich fyzická zdatnost. Každou trasu musíme naplánovat se vším všudy, tedy i s dopravním spojením, budeme-li jej využívat, alternativním dopravním spojením, potřebným vybavením, místy s možností noclehu, místy s možností zkrácení či dokonce ukončení trasy v případě potřeby. Je také na místě naplánovat alternativní cíle, zejména v průběhu vícedenních akcí se totiž může stát, že při plánování původně stanovený cíl nebude pro nás dosažitelný. Ať už z důvodů vyčerpanosti, špatného počasí, zavření objektu nebo jiných okolností. Při průběhu akce je zapotřebí mít neustále přehled o všech účastnících, o jejich aktuálním stavu a potřebách. Pokud některý účastník není schopen pokračovat, musíme tuto skutečnost včas objektivně zhodnotit a dostupnými možnými způsoby mu cestu ulehčit, nebo mu přímo jeho

působení na akci ukončit.

4. Pomůcky

Dále je třeba zajistit všechny pomůcky. Zde uvažme výbavu, kterou zajistí vedoucí akce pro všechny zúčastněné, také však to, co si každý účastník vezme sám. Vedoucí musí vědět, jakou trasu bude chtít zdolat a co při tom bude potřebovat. Tedy mezi základní výbavu jistě patří mapy, buzoly, zdravotnické vybavení (viz dále) a další vybavení s přihlédnutím ke způsobu stravování (vařiče, ešusy), ke způsobu nocování (spacáky, karimatky, stany). Účastníkům pak dáváme na srozuměnou, co si mají vzít sami, co do skupinek či dvojic, co zajistí vedoucí a tedy se tím nemusí zabývat. Také účastníkům nabídneme půjčení vybavení, například stanů nebo vařičů, pokud si je mají sami nést, ale v oddílu jsou k dispozici. Do seznamu věcí pro účastníky patří také základní výčet oblečení, a to s ohledem na počasí a roční období a přihlédnutím k trase a možnostem, například bude-li čas a příležitost se osvěžit koupáním. Základní nezbytností jsou jistě kvalitní boty a nepromokavé oblečení. Je velice důležité být v suchu, zejména pak je nutné mít v suchu nohy a také v suchu nocovat. Vždy ale bereme v potaz délku trvání akce, na jednodenní akci jistě není potřeba tolik vybavení jako na akci delší, i když s ohledem na terén to nemusí platit stoprocentně. Vedoucí akce může také přibrat oddílovou kroniku a různé pomůcky pro ukrácení dlouhých chvilí a zejména večerů, je-li akce vícedenní. Tím jsou míněny pomůcky pro různé hry, společenské deskové hry a pomůcky pro doplňkové aktivity, kterými se jistě na takovýchto akcích budeme zabývat. Zde opět platí, že vedoucí musí mít o všem přehled, je třeba kontrolovat, mají-li všichni, zejména pak děti, vhodné, počasí a všem okolnostem přizpůsobené oblečení i obutí, jestli nocují bezpečně a zdraví nezávadně. Vedoucí by měl být schopen v případě nutnosti zasáhnout a pomoci.

5. Ubytování

Pro akci vícedenní musíme zajistit ubytování pro účastníky. Při vybírání vhodné základny se nejdříve zamyslíme, bude-li akce putovní, nebo budeme-li vyrážet z jednoho místa na různé strany, k různým cílům. Jestliže plánujeme akci putovní, je nejvhodnější využít možnosti ubytoven, kdy je ale vždy zapotřebí předem zajistit místa pro všechny účastníky, nebo vlastních stanů, což dává jistě širší možnosti ke změnám programu. Zároveň ale musíme sami zajistit přepravu stanů, ať už doprovodným vozidlem nebo vlastní silou, a zvážit, zda-li je vůbec v oblasti možno stanovat. Pokud volíme ubytování na jednom místě po celou dobu trvání akce, můžeme při hledání vhodné základny využít možnosti spolkových chalup, různých přehledů možností ubytování, nebo také internetového vyhledávání, ať už způsobem hledání zadaného hesla nebo využitím specializovaných serverů, kde se po zadání vybraných parametrů zobrazí odpovídající objekty. Ubytování na jednom místě je také velmi dobré vzhledem k tomu, že účastníci nemusí každý den s sebou nosit všechno vybavení, nýbrž jen svačiny a základní potřeby. Také je výhodou, že můžeme téměř libovolně měnit program a volit cíle podle aktuálního stavu počasí a našich sil. Vše se ale odvíjí od věku a otrlosti účastníků, našich nároků na kvalitu ubytování a hygienického zařízení, zvoleného způsobu vaření a stravování, finančních možností. Při ubytovávání musíme dbát základních požadavků hygienických, kontrolovat, jak všichni nocují a dodržovat pravidla stanovená jak námi samotnými, tak také ubytovacím řádem, s nímž by měli být všichni obeznámeni.

6. Zdravotnický dohled

Na každou akci je důležité zajistit zdravotnickou péči. Na žádné akci by neměl chybět proškolený zdravotník. Na delší akci můžeme poprosit o pomoc zkušeného odborníka,

například zdravotní sestru, jistě si ale vystačíme i se zdravotníkem, který podstoupil základní kurz. Také bychom vždy měli mít k dispozici zdravotnické vybavení, od základního až po různé vymoženosti, které by se mohly hodit a usnadnit nám práci. Rozsah vybavení naší lékárničky se odvíjí zejména od délky trvání akce. Například zatímco na oddílovou schůzku postačí vybavení základní, na akci většího rozsahu se již vybavíme o poznání rozsáhleji. Ať už se však jedná o akci jakoukoliv, měli bychom mít představu o tom, jak bude vypadat ošetření, jak uskutečníme v případě potřeby přepravu do nemocnice a samozřejmě také, jak mezitím bude probíhat pokračování akce, to jest zabavení ostatních účastníků dalším nebo alternativním programem. Minimálně musíme mít zajištěn dozor nad zbylými účastníky. Účastníci by neměli mít ostych a rozhodně by měli hlásit každé, i drobné poranění, podcenit se nesmí ani nevolnosti a bolesti.

7. Doprava

Pokud se naše akce nekoná zrovna v místě sídla našeho oddílu, budeme muset také vzít v úvahu potřebu přepravit se na místo konání a zajistit ji. Zde je třeba nezapomenout na to, že během víkendů a prázdnin jsou veškeré dopravní spoje značně omezeny. Vždy existuje možnost volit dopravu vlastní, což se ale v mnoha případech jeví jako problémové. Zejména vzhledem k tomu, že akce může končit a začínat na různých místech, neekonomičnosti této možnosti a faktu, že zejména pro děti a jejich rodiče je to jistá komplikace. Na druhou stranu se lze dohodnout a není-li vzdálenost příliš velká, může jeden člověk vozit i několik dalších. Vezmou-li 3-4 vedoucí auta, poberou již dohromady kolem deseti dětí i s jejich zavazadly. Není to sice příliš dobré řešení, jak už bylo výše uvedeno, nabízí nám však možnost navštěvovat také cíle poněkud vzdálenější od základny, jelikož se k nim můžeme kdykoliv sami přiblížit. Další možností je autobusová doprava. Soukromé autobusy jsou velmi vhodné, jelikož nás naloží a vyloží, kde si sami vybereme, poberou všechny naše věci a vše se uskuteční v čase námi zvoleném, tedy nemusíme brát v potaz žádné jízdní řády, což je zápor linkových autobusů, které navíc jezdí v době víkendů a prázdnin a do mnoha koutů jen velmi zřídkakdy. Nevýhodou soukromých autobusů je fakt, že zaplatíme za čtyři cesty nebo za čekací dobu, tedy finanční stránka věci. Pokud ale oddíl má možnost mít autobus k dispozici po celou dobu trvání akce za výhodných podmínek, například jedná-li se o některého z vedoucích či blízkých přátel oddílu, je to velice výhodný způsob přepravování se. Velmi dobrým cestovním prostředkem je nakonec vlak, jehož jízdní řád je v době víkendů a prázdnin sice omezen, ne však nijak radikálně. Navíc se při využití vhodných slev jeví jako finančně přijatelný, přičemž platíme jen za to, co vlakem skutečně ujedeme. Vlak je také poměrně pohodlný, bez nutnosti sezení neustále na jednom místě, s možností požívat jídlo i pití a odchodu na toaletu bez obtěžování nebo žádání kohokoliv, to je velké plus především při cestování s dětmi. Také se musíme zamyslet nad tím, budeme-li se na samotné akci, tedy po příjezdu na ni, pohybovat výhradně pěšky, nebo budeme-li využívat autobusů, vlaků, či jiných prostředků. Pak musíme dopředu zvážit své možnosti a potřebná spojení si dopředu vyhledat. Vždy přitom počítejme s možností nepředvídané události, ať už během naší cesty nebo mimo, která by nám plány zhatila, proto mějme v záloze alternativní řešení. Při využití vytížených spojů, jako například mezinárodních vlaků, může se velice vyplatit zakoupení místenek. V případě, že bychom se do vlaku nevešli, by totiž chyby bylo jistě trpce litováno. Pokud využíváme veřejné dopravy, musíme mít dohled nad všemi účastníky, dbát zvýšené pozornosti, a to nejen pokud přestupujeme a nechceme riskovat ztracení některého člena výpravy, ale také během každé cesty, kdy nechceme být bráni jako nevychovaná tlupa, rušit a obecně obtěžovat jiné cestující. Předpokládám-li, že vezeme více zavazadel, musím rovněž podotknout, leč patrně zbytečně, že ani ta nesmí nikde překážet ani ležet na sedačkách.

8. Stravování

Ať už pořádně akci jakéhokoliv rozsahu, vždy nakonec dostaneme nejen my, ale především naši svěřenci a obecně účastníci, chuť k jídlu a potřebu pít. Na to je bezpodmínečné při přípravě akce též myslet. Vydáváme-li se jen na akci menší, tedy jednodenní, bude patrně stačit, aby si každý účastník vzal s sebou z domova svačinu, případně je možné naplánovat na vhodném místě přestávku pro opečení vuřtů či malé vaření (např. pytlíkové polévky) nebo zastávku v nějaké občerstvovně. Zejména při vysokých letních teplotách a větší zátěži je nutné hlídat pitný režim, a to zejména dětem, které mohou přísun tekutin poněkud zanedbávat. Proto je dobré mít u sebe více vody, než sám vedoucí spotřebuje, a také přehled o dostupných zdrojích pitné vody. To platí pro akce jakékoliv délky. Vypravujeme-li se na akci vícedenní, pak bude patrně třeba nad stravováním přemýšlet o poznání více. Pokud se rozhodneme nechat účastníky vařit samotné, značně jim tím zvyšujeme tíhu zavazadel, a to nejen o váhu jejich potenciální stravy, ale také o vařiče, palivo do nich, ešusy atp. V tomto případě je dobré alespoň určit skupinky, ve kterých se budou nosit věci jako například právě vařiče. Ešusy nejspíš budou potřebné i na řadě akcí, na kterých bude stravování zajištěno centrálně. Rozhodneme-li se tedy vařit centrálně, pak musíme zvážit, co se bude vařit, kdo to bude vařit, z čeho bude vařit a jak to vlastně udělá, to znamená zamyslet se, jaké jsou vlastně možnosti vaření v místě, kam se vydáváme, jaké jsou možnosti skladování potravin, jaké jídlo uvařit, aby se co nejvíce přibližovalo vyvážené stravě. Dále pak musíme najít kuchaře anebo se dohodnout, který vedoucí či kombinace vedoucích zastane jeho funkci v jakých dnech a časech. Přitom je třeba dbát hygienických předpisů, a pokud není v místě zdroj pitné vody, zajistit její dostatek pro všechny. Vedoucí by měl dohlížet anebo alespoň hrubě shlížet, jestli všichni jeho svěřenci dostatečně pijí, což je nejdůležitější a naprosto nezbytné na všech akcích, ať už je jejich délka jakákoliv, ale také jestli v dostatečné míře jedí, což je problém spíše vícedenních akcí, někdy s tím může být totiž problém a my coby vedoucí nemůžeme své svěřence nechat konzumovat jen sladkosti z domova, k čemuž mohou mít některé děti sklon při odloučení od domova a kuchyně, na kterou jsou zvyklí. Dětem je také třeba na větších akcích odebírat jídlo, které bylo zamýšleno jako svačina. Jednak aby se jim nekazilo v batozích, jednak také, abychom měli přehled o jejich denním příjmu potravy.

9. Program

Každou turistickou akci pořádně s nějakým cílem, s nějakým záměrem, může to být poznání nového, soutěžení, pohled na krásné kraje, odpoutání se od města, naopak náhled na zajímavá města a místa... To si sice musíme předem rozmyslet, zároveň ale mějme na paměti, že vše předchozí lze vhodně zkombinovat a zařadit do jediné akce. Základní náplní bude vždy jistě turistika, chození, putování, nikdy to ale nebude jen tak a pokaždé budeme mít nějaký cíl, podle něj akci nazýváme, na akci zveme, na akci se vybavujeme, máme očekávání. Program bychom si měli promýšlet i do malých detailů, anebo mít alespoň hrubou představu o tom, co bychom kdy mohli dělat, kde bychom mohli a měli být, podle toho plánujeme dopravu, návštěvy různých míst, další program, volný čas. Při průběhu akce musíme hledět na čas a podle aktuálního stavu vzhledem k původním představám program měnit, přizpůsobovat. Nemusíme se snažit za každou cenu stihnout vše, důležité je, aby vše probíhalo v příjemném duchu a bez stresu, stejně jako už jsme uvedli výše, i zde můžeme říci, že lze účastníky rozdělovat do skupinek, pokud všichni nezvládnou totéž, a pro některé tak zvolit alternativní, volnější program. Pokud akci sami nepořádáme, nýbrž se jen chceme zúčastnit akce jiného oddílu či organizace, nemusíme se programem příliš zabývat, snad jen po čas, kdy organizátoři nic neplánují, tedy na čas osobního volna, je-li příliš dlouhý, nebo na večery, pokud neprobíhá žádný společný program.

Jak už bylo výše zmíněno, je vhodné akci dále zpestřovat. Zejména děti jistě uvítají už při samotném přesunu z místa na místo nějakou hru či hříčku. Může se jednat o úkoly, které připravil vedoucí, jež vyrazil o něco dříve a prošel tak před hlavní skupinou celou trasu nebo její část. Úkoly mohou být vymyšleny ještě před akcí, nebo až na místě podle aktuální situace a nápadů, nebo kombinací těchto. S ohledem na věk účastníků, místo, kde budeme a další faktory můžeme využít široké škály možností zadání úkolů, od hledání symbolů nebo při cestě ukrytých předmětů přes řešení znalostních a vědomostních úkolů až po aktivní sbírání, vyrábění atp. Vydáváme-li se na akci vícedenní, je také dobré připravit program na dobu, kdy se budeme zdržovat na základně, ať už bude jakákoliv. Budeme-li se v tomto čase nějakým způsobem vzdělávat, zabývat se uvolněnějšími hříčkami pod střešou nebo u ohně, řešit hádanky, nebo připravíme-li bojovou hru, to záleží především na denním zatížení, tedy unavenosti a potřebě odpočívat, což se rozhodně nesmí zanedbat, opět především u dětí, které sami ještě nedokážou tuto potřebu objektivně posoudit. Každopádně dobrý vedoucí by měl mít připravený program pro každou volnou chvíli a událost, zejména nepředvídanou, či schopnost tak bleskově učinit v takové situaci. Při každé takové aktivitě, jakož i v průběhu celé akce, musíme mít stále na zřeteli bezpečnost svých svěřenců. Pokud nám terén není dostatečně znám, nebudeme se pouštět do žádných riskantních akcí, jako například nočních bojových her. V ideálním případě si terén před každou hrou ještě sami překontrolujeme, prohlédneme, zhodnotíme jeho vhodnost. U každé hry bychom také měli přihlížet individuálně, nebo alespoň skupinově k věku účastníků. U bojových her mohou být nějak zvýhodnění, u vědomostních soutěží taktéž. Při pochodových hrách a úkolech je vhodné nechat například menší děti jít více vpředu, aby měly větší šanci nalézt úkoly, zprávy, předměty. Zohlednění věku a někdy také pohlaví je také do jisté míry vhodné při vyhodnocování všech druhů soutěží. U vědomostních soutěží se jedná o dělení pouze věkové, naopak u soutěží fyzických je jistě základní rozdělení na děvčata a chlapce, další pak věkové, zpravidla stačí několik kategorií, nemusí mít každý ročník svoji. Nechávaní všech společně velmi pravděpodobně povede k demotivaci těch, kteří jsou takřka bez šance na úspěch mezi ostatními, "lepšími".

10. Záznamy akce

V dnešním světě počítačů...i když už počátek této věty zní jako velmi otřepaná fráze, má jistě něco do sebe. Každý účastník, opět snad zejména dítě, po návratu z akce bude mít všechny zážitky a vzpomínky v nejživější paměti, právě nyní bude vše vyprávět a bude chtít své posluchače do dění na akci co nejvíce vtáhnout. Pokud hned bude mít k dispozici CD s fotkami, bude to naprosto perfektní. Ideální je ještě jeden týden po akci, později už má ale každý v hlavě spoustu jiných věcí a, i když si třeba rád zavzpomíná, za což by jistě každý vedoucí byl rád, nadšení už nebude tak veliké. Je už snad pravidlem, že nejméně jeden fotograf se na akci nachází, sebrat fotky není tak veliký problém, zejména nocujeme-li v pevné základně, kde poslední večer je možno každému účastníkovi CD zhotovit. To samozřejmě vyžaduje vlastnictví přenosného PC, což může být někdy překážkou. Dále můžeme účastníkům zhotovit DVD s filmem zaznamenávajícím průběh akce. To již vyžaduje o něco vyšší znalost různých počítačových programů, není to však nemožné, většina dnešních programů je navíc velice intuitivní. Zpravidla vedeme také oddílovou kroniku, do které můžeme vlepit několik fotek, které nějakým způsobem charakterizují proběhlou akci, připsat datum, místo, podpisy účastníků, třeba i krátkou zprávu. Taktéž můžeme učinit také do médií, zpráva o akci spolu s fotografiemi obeznámí veřejnost s naší činností a do budoucna poslouží jako reklama našemu oddílu, našim akcím.

11. Závěrem

Ať už se rozhodneme pořádat jakoukoliv akci, nesmíme zapomenout na žádnou z výše uvedených věcí, které jsou sice základní, rozhodně ale nejsou vše a nezaručují její úspěch. Nejvíce nakonec dělá přístup vedoucího a jeho osobní nadšení pro věc. I když bychom neměli přípravu akce zanedbávat, není se čeho obávat, některé její zde uvedené položky má zkušený vedoucí natolik v malíčku, že jejich realizace zabere sotva tak dlouhý čas, jako následná radost z probíhající akce.

PŘÍLOHA:

LINKY BEZPEČÍ pro děti a mládež:

Linka bezpečí

Zaměření: pro děti a dospívající v obtížné životní situaci (mládež do 18 let a studenti do 26 let)

Bezplatný telefon: 800 155 555

Provoz: NONSTOP

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz

Web: <http://www.linkabezpeci.cz>

Linka bezpečí Online

E-mailová poradna

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz (odpovídáme do 3 pracovních dnů)

Chat Linky bezpečí

Kontakt: <http://chat.linkabezpeci.cz/>

Provoz: Po+Út+Čt+So: 15,00 - 17,00 a 19,00 – 21,00 hod.

Internet Helpline

Zaměření: poradna pro bezpečný internet (pomoc dětským obětem internetové kriminality)

Bezplatný telefon: 800 155 555

Provoz: NONSTOP

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz

Chat: <http://chat.linkabezpeci.cz/>

Web: <http://www.internethelpline.cz>

Linka vzkaz domů

Zaměření: pro děti a mládež na útěku či vyhození

Bezplatný telefon: 800 111 113 (dostupný z pevné sítě)

Mobil: 724 727 777 (běžné tarify operátorů)

Provoz: Po - Ne: 8,00 - 22,00 hod.

E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz (odpovídáme do 3 pracovních dnů)

Web: <http://www.vzkazdomu.cz>

Rodičovská linka

Zaměření: rodinné a výchovné poradenství pro rodiče, prarodiče a ostatní členy rodiny, pedagogy

Telefon: 840 111 234

Provoz: Po+St+Pá: 13,00 - 16,00 hod. Út+Čt: 16,00 - 19,00 hod.

E-mail: info@linkabezpeci.cz

Web: <http://www.linkabezpeci.cz>

BRNO - Modrá linka

Jihomoravský kraj, registrovaný poskytovatel sociálních služeb

Centrum a linka důvěry pro děti a mládež, o.s.

Zaměření: pro děti a mládež (též pro rodiče a blízké děti a profese pracující s dětmi – učitelé, výchovní poradci, psychologové)

Telefon: 549 24 10 10

Mobil: 608 90 24 10

Provoz: Po – Ne: 9,00 - 21,00 hod.

audiochat Skype: skypeusername "modralinka"

E-mail: info@modralinka.cz

Web: <http://www.modralinka.cz/>

Internetová linka

E-mail: help@modralinka.cz